

A, Á

a határozott névelő (Magánhangzóval kezdődő szó előtt:) **az lásd az¹**

abbahagy ige ~ni

Nem folytat tovább valamit. *Családi okokból abba hagyta tanulmányait.*

ablak fn ~ok, ~ot, ~a

1. Épületen, járművön a világosság és a levegő bebocsátására való (zárható) nyílás. *Nyisd ki az ablakot, hadd jöjjön be egy kis friss levegő! Egy kis ablakon át leolvasható a mérőóra állása.*

2. (Számítógép képernyőjén) kerettel határolt téglalap alakú terület, melyben dokumentum vagy információ van vagy lehet. *Nyiss egy új ablakot a szövegszerkesztőben, és másold át oda ezt az oldalt!*

ad ige ~ni

1. Átnyújt, eljuttat, rendelkezésre bocsát valakinek valamit. *Adjatok több teát a gyerekeknek!*

2. (Ruhát) húz valakire, valamire. *Pizsamát ad a gyerekre.*

3. Hozzátesz valamit valamihez. *Három tojást ad a piskótatésztahoz.*

4. Biztosít valamit, lehetőséget teremt valakinek. *Jogot ad a fellebbezésre. Helyet ad a padon egy időse urnak. Munkát ad a friss diplomásnak. Időt ad a felkészülésre.*

5. Létrehoz, eredményez, okoz, előidéz valamit. *A kísérlet jó eredményt adott. Ez a duda túl éles hangot ad. Jelt ad az indulásra.*

6. Taníttat, küld, enged valakit valaminek. *Műszerésznek adta a fiát. Egy orvoshoz adja feleségül a lányát.*

7. (Kifejezésben:) Bizonyos cselekvést végez, teljesít. *Választ ad: válaszol. Hétfőig kell választ adnom a munkajánlatra.*

8. *Ad valakire, valamire:* fontosnak tartja. *Az ő véleményére sokat adok. Túl sokat ad a külsejére.*

adat fn ~ok, ~ot, ~a

1. Valakire, valamire jellemző (nyilvánított) tény, részlet. *Az értékbecsléshez szükség van a lakás pontos adataira. A nyomozók fontos adatokat derítettek ki a feltételezett elkövetőkről.*

2. *Személyi adatok:* személyről hivatalosan nyilvántartott legfontosabb tények összessége. *Beírta az úrlapra személyi adatait.*

3. Bizonyíték. *Újabb terhelő adatokat sorolt fel a vádlott ellen.*

4. Számszerű eredmény. *Ellenőrzi a mérési adatokat.*

5. Vizsgálati, kutatási alapul szolgáló tény. *A nyelvjárásgyűjtőktől kapott adatokat a nyelvészek előbb rendszerezik, azután értékelik, elemzik.*

adminisztráció fn ~k, ~t, ~ja

(hivatalos) Igazgatás, ügyintézés, ügykezelés, ügyvitel, papírmunka. *Az igazolást az adminisztráción tudod átvenni. A sportversenyt hosszas adminisztráció előzi meg.*

adó fn ~k, ~t, ~ja

Rendszeres állami bevétel. *A jövedelem után kötelező adót fizetni.*

adósság fn ~ok, ~ot, ~a

Tartozás. *Hatvanezer forint adóssága van. Sok adósságot csinál.*

aggód|ik ige ~ni

Aggodalmat érez. *Aggódik, hogy nem tudja a kitűzött időre befejezni a munkát. Az édesanya aggódik beteg gyermekéért.*

agy fn ~ak, ~at, ~a

1. Agyvelő. *Az emberi agy két féltekéből áll.*

2. Észbeli képesség. *Jó agya van.*

a, á

b

c

cs

d

dzs

e, é

f

g

gy

h

i, í

j

k

l

ly

m

n

ny

o, ó

ö, ő

p

r

s

sz

t

ty

u, ú

ü, ű

v

z

zs

A, Á

B

C

CS

D

DZS

E, É

F

G

GY

H

I, Í

J

K

L

LY

M

N

NY

O, Ó

Ö, Ő

P

R

S

SZ

T

TY

U, Ú

Ü, Ű

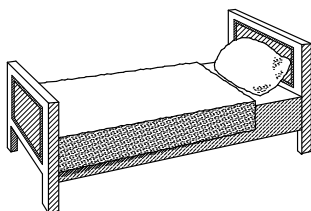
V

Z

ZS

ágy fn ~ak, ~at, ~a

1. Fekvőhelyként szolgáló bútordarab. *A földre vetett ágyat magának. Hálószobájában az ágy foglalja el a legnagyobb helyet.*

2. Kórházi férőhely. *Ezer kórházi ágy van a városban. Nem tudunk több beteget felvenni, nincs több üres ágyunk.*

ahol vonatkozó hsz

1. Amely helyen. *Üti, ahol éri.*
2. Bárhol, amilyen sok helyen. *Ahol csak megjelenik, feltűnést kelt.*

ajak fn *ajkak, ajkat, ajka* vagy ~a

1. Az ember (és az emlősállatok) szájának külső, izmos, pirosas széle. *Mosolyra nyílik az ajka. Beszívja az alsó ajkát.*
2. (választékos) Száj, beszélőszerv. *Dalra nyílik az ajka.*

ajándék fn ~ok, ~ot, ~a

Valakinek ingyen, szívességből, figyelmességből, szeretetből adott dolog. *Könyvet veszek ajándékba a barátomnak.*

ajánl ige ~ani

1. Használatra javasol valamit. *Egy jó könyvet ajánlott barátjának. Ezt a módszert nem ajánlják.*
2. Munkára, szerepre, társnak javasol valakit. *Őt ajánlották a megüresedett helyre. Ajánlottak egy lányt feleségnek.*

3. (Cselekvést, magatartást) tanácsol. *Ajánlom, hogy fogadj szót.*

4. Tiszteletből neki szóló sorokkal lát el valamit. *Könyvét hajdani tanárának ajánlja.*

5. *Ajánlva:* ajánlott küldeményként, ajánlottan. *Ezt a csomagot ajánlva add fel!*

ajtó fn ~k, ~t, *ajtaja* vagy ~ja

Épület, jármű, bútor nyílása, illetve nyitható-csukható része. *Ajtót vágtak a két szoba közé. Nem szeretem, ha tárva-nyitva marad az ajtó.*

akad ige ~ni

1. Korlátozva van a mozgásban. *Akad a kulcs a zárban.*

2. Valamibe (véletlenül) beleütközve, beleakadva ott marad. *Horogra akad a hal. Bogáncs akad a ruhájába. Almahéj akadt a foga közé.*

3. (Rá)bukkan valakire, valamire. *Jótevőkre akadt. Kezébe akadt egy jó könyv.*

4. Adódik, lehet találni. *Mindig akad egy jóbarát. A szövegben akad néhány hiba is.*

akar ige ~ni

1. Szándékozik megtenni valamit, tudatosan törekszik rá. *Meg akar tanulni angolul. Csak akarnod kell, és sikerülni fog.*

2. Szeretne valamit (tenni, kapni). *Mit akarsz voltaképpen? Ahogy akarod. Szívességet akar cserébe.*

3. (Tagadásban:) **a)** Nem, vagy nehezen hajlandó valamit tenni. *Nem akarom elhinni ezt a butaságot. Ma nem akar kisütni a nap. b)* Alkalmatlannak mutatkozik valamire. *Nem akar írni ez a toll.*

akár hsz

1. Inkább. *Ha úgysem hallgattok végig, akár ne is szólaljak meg. Akár el se indulj, úgysem érsz oda idejében!*

2. Ha úgy tetszik. *Felőled akár éhen is halhatunk.*

3. Ha kell, ha szükséges. *Akár írásba is adhatom.*

4. Esetleg: lehetséges, hogy még... Az eredeti árának akár a kétszeresét is megéri.

5. Legalább. *Olvastál tőle akár egyetlen sort is? Bár pihenhetnék, akár csak egy napot is!*

aki vonatkozó nm

(Kötőszóként:) A vele bevezetett mellékmondatban meghatározott személy. *Ő az, aki keresett. A fiú, akivel láttál, a barátom.*

akkora mutató nm

1. A szóban forgóhoz hasonló, illetve azzal egyező nagyságú. *Én is akkora darabot kérek, mint ő.*

2. Olyan nagy, hatalmas. *Akkorát estem, hogy még mindig fáj a lábam.*

akta fn *~k, ~t, ~ja*

Hivatalos irat. *Az ügyintéző asztalán feldolgozásra váró akták kötegei sorakoztak.*

aktív mn *~ak, ~at, ~an*

1. Olyan (személy), aki cselekszik. *Aktív szereplője az eseményeknek. Még mindig aktív sportoló, indul a versenyeken.*

2. Erőtéljes. *Barátai aktív támogatásával jutott el a világ másik végére.*

3. Tényleges állományban lévő, nem nyugdíjas (dolgozó). *Szülei még aktív dolgozók.*

4. A kiadásnál több bevételt felmutató. *A külkereskedelem aktív mérleget mutat.*

alá nu

1. Valami alatt levő helyre. *Az eső elől egy fa alá menekültek.*

2. A megjelölt címre, helyre. *A Rákóczi út 5. alá küldte a levelet.*

3. A megadott szintnél alacsonyabba. *0 fok alá süllyedt a hőmérséklet.*

4. Valamilyen alárendelt helyzetbe. *Közvetlenül a minisztérium irányítása alá került az intézet. Felügyelet alá helyezték a fiatalembert.*

alacsony mn *~ak, ~at, ~an*

1. Kis növéssű, függőleges irányban kis méretű. *Alacsony ember, nem éri fel a*

szekrény tetejét. A nappaliban alacsony dohányzóasztal áll.

2. A kívánatos mértéket el nem érő. *Alacsony a vérnyomása. Alacsony fizetése van.*

3. Finomabb erkölcsi érzék nélküli személyre jellemző. *Alacsony indulatokat táplál ellenfelével szemben.*

aláírás fn *~ok, ~t, ~a*

1. Az a cselekvés, hogy valamit aláírunk.

2. Valakinek saját kezűleg aláírt neve. | Autogram.

alak fn *~ok, ~ot, ~ja*

1. Térbeli megjelenési forma. *Az épület alakja kissé szokatlan.*

2. Emberi testalkat, termet. *Szép az arca, de az alakja rossz, mert elhízott.*

alakít ige *~ani*

1. Más alakúvá, formájúvá tesz valamit. *A síkidomot ötszöggé alakítja. Divatossá alakította a ruhát. A vízi erőmű a mozgási energiát elektromos árammá alakítja.*

2. Színészileg megjelenít valakit, valamit. *Hamletet alakította a színházban.*

alap fn *~ok, ~ot, ~ja*

1. Építménynek földbe süllyesztett alsó része, amelyre épül. *Már lerakták a ház alapját.*

2. Az a szín, amelyből a többi szín kiemelkedik. *A ruhája fehér alapon piros pöttyös.*

3. Rendelkezésre álló pénzösszeg. *A biztosítási alap a befizetők pénzéből képződik.*

4. (A geometriában:) A síkidomok alsó oldala, a testek alaplapja. *A magasság merőleges az alapra.*

5. (A matematikában:) Az a szám, amelyen a műveletet el kell végezni. *Az alap a 4 lesz, ennek vegyük a 6. hatványát!*

alapfokú mn *~ak, ~t, ~ja*

1. (Nyelvtanban:) *Alapfokú melléknév:* olyan, amelyen nincs rajta a középfok vagy felsőfok jele. *A nagy alapfokú*

a, á

b

c

cs

d

dzs

e, é

f

g

gy

h

i, í

j

k

l

ly

m

n

ny

o, ó

ö, ő

p

r

s

sz

t

ty

u, ú

ü, ű

v

z

zs

mekműveket. A parlament az idén sok törvényt alkotott.

2. (Tudati tartalmat) létrehoz, kialakít. Fogalmat alkot eddig ismeretlen dolgokról.

3. Kitesz, képez valamit. Egységes csapatot alkotnak.

áll ige ~ni

1. Függőleges helyzetben a lábára nehezedik. A fiú órák óta a kapu előtt áll.

2. Függőlegesen kimagaslik, fölnyúlik. A ház mellett egy nagy fa áll.

3. Nem mozog, nem működik. Vihar előtt sokszor áll a levegő. Éppen áll a villamos. Két napja állnak a gépek.

4. Kész állapotban van. Végre áll a ház.

5. Folyamatban van. Napokig állt a bál, jöttek a vendégek a lakodalomba.

6. Valahogyan mutat valakin, illik valakinek. Szépen áll rajta a ruha. Jól áll neked a piros szín.

7. Összetevődik valamikből. Ez a gép ócska alkatrészekből áll. Nem csak munkából áll az élet.

8. (Ígéretet) megtart. Bízatsz benne, állja a szavát.

9. Elkezd valamit. Hétfőn újra munkába áll. A fiú katonának állt.

állam fn ~ok, ~ot, ~a

1. Az ország hatalmi szervezete. Az állam élén a kormány és szervei állnak.

2. Ország. A magyar állam kiegyensúlyozott viszonyra törekszik a szomszédos államokkal.

állampolgárság fn ~ok, ~ot, ~a

Az a jogállapot, amelyben valaki valamely államnak állampolgára.

állandó mn ~k vagy ~ak, ~t, ~an

1. Megszakítás nélküli, folytonos. Az állandó esőzés elég kellemetlen.

2. Tartósan maradó. A hajónak állandó személyzete van.

3. Állandóan: rendszeresen, ismételten. Ha állandóan szól a telefon, nem lehet dolgozni.

állapot fn –, ~ot, ~a

Valakinek, valaminek jellemző létezési módja. A sebesült súlyos állapotban van. Minden este ittas állapotban megy haza. A ház még jó állapotban van. (hivatalos) Családi állapotában változás következett be, férjhez ment. Vagyoni állapotára a bizonytalanság jellemző.

állat fn ~ok, ~ot, ~a

1. Az élőlények egyik fő típusa, melynek idegrendszere, mozgásszervei és érzékszervei vannak. A teve sivatagi állat. Az állatkerti állatok mesterséges körülmények között élnek.

2. Háziállat. A ház körül mindig tart néhány állatot. Állatok tenyésztésével foglalkozik.

3. (rosszalló) Rendkívül durva, elembertelenedett személy. Ez a kegyetlen állat veri a családját.

állatkert fn

Különbféle állatfajok bemutatására és tanulmányozására létesített intézmény. A modern állatkertekben lehetőleg természetes körülmények között tartják a vadállatokat. Az állatkertek egyik fontos feladata a kihalófélben levő állatok védelme, szaporítása.

allergia fn –, ~t, ~ja

1. Az emberi vagy állati szervezetbe kerülő bizonyos anyagokkal szembeni fokozott érzékenység. Az allergiának számos megnyilvánulási formája van, ezeket a szervezet reakciója szerint csoportosítják.

2. A túlzott érzékenység miatt kialakuló kóros állapot, betegség. Az egyik legsúlyosabb allergia az asztma. Sok embernél okoz allergiát a parlagnyír virágpora, ők nyár végén szénanáthától szenvednek.

állomás fn ~ok, ~t, ~a

1. Vasúti megállóhely, illetve ennek épülete. Kimentek a vendégek elé az állomásra. Az állomás területén tilos a dohányzás!

a, á

b

c

cs

d

dzs

e, é

f

g

gy

h

i, í

j

k

l

ly

m

n

ny

o, ó

ö, ő

p

r

s

sz

t

ty

u, ú

ü, ű

v

z

zs

A, Á

B

C

CS

D

DZS

E, É

F

G

GY

H

I, Í

J

K

L

LY

M

N

NY

O, Ó

Ö, Ő

P

R

S

SZ

T

TY

U, Ú

Ü, Ű

V

Z

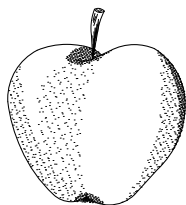
ZS

2. Az életben, valamely tevékenységben elért állapot, helyzet. *Életének fontos állomása volt, amikor megházasodott. A munkálatok jelentős állomáshoz érkeztek.*

3. Telep, kirendeltség. *Új meteorológiai állomást építettek.*

alma fn ~k, ~t, ~ja

Rózsaféle gyümölcsfának gömbölyded, húsos, ehető termése. *Az alma nagyon egészséges gyümölcs. Almát reszel a pitéhez.*

álmodjik ige ~ni

Alvás közben álmodt, álomban átél valamit. *Azt álmodta, hogy tud repülni. A szeretteivel álmodott.*

álmos mn ~ak, ~at, ~an

1. Aludni vágyó, illetve kialvatlan. *Az álmos kisgyerek nyűgös. Álmosan indul munkába.*

2. Az aludni vágyó, a kialvatlan, illetve az egészen még fel nem ébredt emberre jellemző. *Álmos hangon szólalt meg.*

3. Álmosító, egyhangú. *Egy álmos délutánon jobb híján a családi fényképalbumokat lapozgatta.*

álm fn álmok, álmod, álma

1. Alvás közben észlelt kép(sor). *Furcsa álmom volt az éjjel.*

2. Alvás. *Felverték álmából. Álmban: alvás közben. Álmban beszél.*

3. Alvásra való hajlandóság. *Kimegy az álm a szeméből.*

4. Szabadjára engedett képzelet alkotta kép. *A diploma megszerzésével legszebb álma vált valóra. Merész álmokat sző.*

alsónadrág fn ~ok, ~ot, ~ja

Az altestet (és a lábszárakat) fedő férfifehérmű.

alszjik ige *aludni*

1. (Élőlény) lecsukott szemmel pihen, miközben tudatos tevékenységei szünetelnek, és szervezete ezáltal felfrissül. *Ágyban kényelmesebb aludni, mint fo- telban.*

2. Éjszakát tölt, megszáll. *Ha Pestre jön, mindig nálunk alszik.*

általában hsz

1. A dolog egészét tekintve, a részleteket és a kivételeket figyelmen kívül hagyva. *Általában jó a helyzetünk. A gyerekek általában szeretik a gyümölcsöt.*

2. Az esetek legnagyobb részében, majdnem mindig. *Általában hétkor szokott fölkelni. Általában a piacon vásárolok.*

általános mn ~ak, ~at, ~an

1. Mindenkit érintő, mindenkinek kötelező. *Az általános iskola mindenki számára kötelező.*

2. Az adott helyen mindenkire kiterjedő. *A szónok szavait általános derűtség fogadta.*

3. Sok helyen tapasztalható. *Általános jelenség, hogy az üzletközpontok ünnepnapon is tele vannak vásárlóval.*

4. Nem szakosodott. *Általános orvos az anyja, nem specialista.*

5. (Nyelvtanban:) *Általános névmás: mindenre, mindenkire érvényes, összefoglaló értelmű névmás. A bármilyen, akármilyen szavak általános névmások.*

6. Valaminek a legfontosabb elemeit felölelő. *Az általános műveltség megszerzéséhez szükség van érettségire.*

alvilág fn

1. (Mitológiában:) A föld mélyében levő birodalom a holtak lelkével. *Az alvilág istenei általában bosszúálló istenek.*

2. (Keresztény vallásban:) A túlvilági szenvedés helye. *Aki bűnöző, az holta után az alvilágba kerül.*